

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt; Bétsből, Kedden December 27 -dik napján, 1815 -dik esztendőben.

Francia Ország.

December' 14-dik napján a' Gróf *Lavalette*' ügyének megvizsgálásával töltötte idejét a' Megisvsgáló (Cassations) ítélőszék. Tudjuk, hogy ezt a' Grófot Nov. 22-dik napján a' Parisi departamentális ítélőszék halálra ítélvén, ő a' maga ügyét a' Megisvsgáló, vagy fő ítélőszék' eleibe appellálta volt. A' dolog itt is szerentsélenül ütött-ki réá nézve. Az ülés a' mondott napon (14-dikben) déli 12 órakor kezdődött-el. Mourre nevű Fő Prokurátor volt a' vádlója; a' vedlője Darieux Amaz, minnekutánna a' Bűnösnek tselekedeteit 's azután azon hat kifogásokat is elő adta volna, mellyekre nézve ez, az ellene kimondattott első ítélet-tételnek semmivétetettetését kívánta, azzal rekesztette-bé beszédét, hogy ő úgy itél, hogy a' Bűnösnek kifogásai nem helyesek, tehát a' Megisvsgáló ítélőszék meg nem változtathatja az alsóbb ítélőszék által kimondattott ítéletet. —

Darieux ellenben így beszéllett: — „A' Gróf *Lavalette*' ügye nem tartozott volna a' departament' ítélőszéke' eleibe, hanem a' Páirek' kamarája' eleibe, mint-hogy a' Constitúciónak 33-dik tikkélya szerént egyedül tsak ez ítélhet a' Felső-árulás' dolgában; de a' departamentális ítélőszéknek' tagjai sem voltak, mint a' Nov. 20-dikán költ jegyzőkönyvnek bizo-

nyítani kellene, mind jelen, melyből a' következik, hogy az ítélet semmit nem ér; végezetre az is megkívántatott volna, hogy az ítélőszék' tagjai' eleibe két egymástól egészen különböző kérdések tétetessenek, mellyekre ezek, vagy *igennel*, vagy *nemmel* felelhettenek volna, pedig nem így történt a' dolog. — Egyszóval az ellen panaszolkodott végezetre a' *Lavalette*' vedlője; hogy a' Birák' eleibe semmi meghatározott kérdések nem lettek volna terjesztetve, és hogy utoljára is az egyik Esküdt eltávozván, a' törvényekkel ellenkezőleg más jelent volna meg helyette mint ítélő bíró, 's a' t.

A' vádló Prokurátor végezetre mind ezeket a' kifogásokat rendre elő vévén, ezeknek elégtelenségeket megmútogatta, 's azzal rekesztette-bé beszédét, hogy szükséges leszen megérősíteni az alsó ítélőszék által kimondattott ítéletet, melly után a' Tanács valami egy óráig különös fontolás alá vévén a' dolgot, meghatározta, hogy a' halálos ítélet végre hajtattassék, a' melly határozás *Lavalette*'nek még azon éjjel tudtára adatott, és ő ezt nagy eltökéltséggel fogadta.

Most a' Generális *Debelle*' proccessusa foly; már néhány versbéli kikérdeztetése volt. Generális *Decaint* is elfogták; ő volt ebben a' nevezetes 1815-dik esztendőben, Mártzius 20-dikán a' 11-dik ka-

tona osztály' Komendánsa, *Bordeaux* városában lévén a' hadi szállása, a' hol a' tudvalévő zürzavarok történtek az *Angoulemi* Hertzegnének otlételekor. —

A' Marschal Ney' megölettetése után ilyen megjegyzések jöttek ki az ő védelmeztetésének módjáról a' közönséges levelekben. —

„Ez a' nevezetes ítélet-tétel már kimondatott 's végre is hajtatott, melyre nézve tehát nekünk megengedtetetik, hogy ennek némelly környúlállásait megmagyarázzuk, a' nélkül, hogy azt a' köteleességet, mellyel a' szerentsétlenség eránt viseltetni tartozunk, megsértenők. A' Prokurátorok két hamis fogások által próbálták megmenteni a' bűnöst, mellyek között kiváltképpen az egygyik, a' mi ítéletünk szerént, nem olly nyilvánosságosan adattott elő, mint szükséges lett volna. Az ő egygyik Prokurátora annak a' Capitulatzió-nak 12-dik tikkelyét hozta elő az ő védelmezésére, mellyet a' Szövetséges seregeknek vezéreik akkor kötöttek a' Frantzia vezérekkel, minekelötte Páris városába bementek volna. Ebben a' tikkelyben megígérték Hertzeg *Blücher* és *Wellington* a' Szövetséges Hatalmasságoknak nevekben, hogy Párisnak lakosai a' magok előbbeni gondolkozásokért 's tselekedeteikért semmi nyúghatatlansággal nem fognak illetteni. Pedig, így szollott a' Ney Prokurátora, az én Üliensem ekkor Párisi lakos volt: tehát semmi előbbeni tselekedetiért nem lehet őtet ítélőszék' eleibe cizálni. Az a' felelet ugyan, hogy *XVIII-dik Lajos* ezt a' *Capitulatziót* nem ratifikálta, nekünk nem látszik elegendőnek lenni, mivelhogy ez a' *Capitulatzió* tsakugyan végre hajtatott, következésképpen ratifikáltottnak kell ezt tartani: hanem hozzánk éppen más kútfőből való magyarázatja érkezett ezen dolognak; a' melly egészen igaz szinbe öltözteti ezt. Tudniillik, mikor a' szövetséges seregek Páris előtt állván ezt azzal fenyegették, hogy ebbe erő-

szakkal bérontanak, az akkori Provisoriai Országglószék (melyben *Fouché* volt az Elölülő) alkudozásba ereszkedett a' szövetséges vezérekkel, melly által oda czéltott legfőbbképpen, hogy Párist az egész elpusztulástól megmenthesse. Annak megnyerésén is iparkodott az Elölülő, hogy átaljában minden Frantziáknak, akár mi bűnt tettek is, közönséges botsánat (par-don) ígertessék: de a' mit az idegen Generálisok átaljában vissza vetettek. Tsak azt ígérték meg, hogy a' Párisi lakosoknak mindent megbotsátanak és megengednek, a' mit ők az idegen seregek ellen vétettek — a' melly ígérethez meghatározott kifejezésekkel hozzá tettek ezen *clausulát*: — „Ha a' Király a' maga alattvalói ellen azoknak hűségtelenségeért kemény eszközkhöz talál nyúlni, ezen esetben az idegen Generálisok magokat ebbe a' dologba bele nem avathatják.“ — Az alkudozásnak ezt a' környúlállását ellagatta a' Provisoriai Országglószék, és innen származott az a' megtsalattatás, a' melly sokaknak veszedelmet okozott. A' szövetségesek ehez képpast tökéletesen telyesítettek a' Capitulatzió-nak említett tikkelyét, a' szerént, mint azt előre nyilvánosságosan megmagyarázták volt; egy Párisi lakos sem hántatott a' szövetséges seregeknek oda való bemenetelek után, semmi olyan előbbeni tselekedetért, melly a' seregeket illethette. A' Király tehát a' következett Juliusban által adhatta az ítélőszékeknek a' maga alattvalói között azokat, kik a' magok ő eránta való hűségeket megrontották vála. Erössítik, hogy Hertzeg *Wellington* ezen tárgyra nézve közönséges nyilatkoztatást fog kiadni.

„A' második gyenge kifogás, melly által Marschal Neyt az ő másik Prokurátora megmenteni iparkodott, e' volt, hogy Marschal Ney *Saarlouis* városa béli születésű ember lévén, mint hogy ez a' város a' November' 20-dikán költ Kötés által másnak engedtetett, tehát a' Marschal nem volna többé Frantzia, 's következésképpen

nem is lehetne öt a' Frantzia törvények szerént megítélni. Ezen kifogását a' nemzetek' törvényén akarta fundálni a' Prokurátor. Mikor a' Marschal a' maga Prokurátorának ezen okoskodását hallotta, a' melly szerént tudni illik, néki már Frantziának sem lehetne magát tartani, nagyon megharagudni láttatott, és maga felbe szakasztotta a' Prokurátornak védelmező beszédjét. De külömben sem lehetett volna ezen kifogásnak semmi foganatja, mivelhogy — *először*, a' Marschalnak még akkor, mikor a' Királytól elpártolt, Frantzia város volt a' születés' helye, és ő Frantzia Generális lévén Frantzia törvények szerént ítéltethetett-meg. — *másadszor*, ha valaki valami idegennek szolgálatjában van is, így is ennek a' maga második házjának törvényei alá tartozik, 's ezek szerént ítéltethetik-meg. Erre nézve, ha mindjárt azt fel lehetne is tenni, hogy Marschal Ney idegen volt is, mint Frantzia szolgálatban lévő Generális tsakugyan a' Frantzia törvények szerént kellett néki megítélni."

Az Ánglus újságokban egy levél jött ki, a' melly November 27-dikén indult Párisból, 's egyebek között ezek vannak benne: —

„Méltó hallani, hogy itt Párisban most a' Constitutzióznak pártját fogó 's valóságos Royalista rész is szükségesnek lenni tartja az egymással való szorosabb öszszetsatolódást és különös öszszegyülekezéseknek tartását, valamint az ezzel ellenkező résznek tagjai a' Kamarának öszszegyülekezésektől fogva megszűnés nélkül tselekedtek. Egész divatjában folytatja már most valami 8 napoktól fogva a' Royálista rész is a' maga tanácskozásait, éppen mint az ellenkező rész. Valami 120 tagokból áll, kik között *Pasquier*, *Royer*, *Collard*, *De-Serre* 's többek, úgy neveztetnek-meg, mint a' főbbek. De meg kell jegyezni, hogy ezen gyűlésekben tsak a' követek' kamarájából való tagok jelephetnek-meg. A' szá-

lajok, melyben gyűléseiket tartják, estvéli 8 órától fogva éjszéléig szokott nyitva lenni. Az ő *parolájok*, (megesmertető szavok) ez: *Király*, *Constitúzió*, *Adminisztratívó*. Célzássaik, melyekre magokat öszszetsatolták, a' Kamara' eleibe terjesztetett tárgyoknak szabadon való megfontolását, az azokból folyható következeseknek részrehajlás nélkül való megítélését, 's a' Státus' boldogittatását illethető minden eszközöknek köz iparkodással való megvizsgálását tárgyazzák. A' fő Ministert Hertzeg Richelieut is tudósította a' társaság a' maga célzássai 's indító okai felől, ki is megelégedéssel helybe hagyta a' dolgot. Itéljek-meg uraságtok magok ezen öszszetsatolódásnak, melly a' maga számosságá-gára 's a' hozzá tartozó tagok' nevezetességére nézve már is ilyen hatalmas, politikai fontosságú."

Mint hogy a' *Lavalette* megölettetése, mellyet Dec. 16-dikán gondoltak megtörténni, ezen napon meg nem történt, tehát olyan vélekedésben voltak sokak, hogy a' Király meg fogja a' halálos ítéletet változtatni. Annyi bizonyos, hogy a' Felesége 's egyéb rokonai nagyon esdekelték, valamint a' Királynál, úgy *Angouleme* Hertzegnénél is, életének megtarthatásáért.

A' *Hollandiai* volt Király *Bonaparte Lajos* 's a' Felesége *Hortensia* között ismét per támadott. Ennek tárgya a' *Saint-Leui* kastély és uradalom. *Bonaparte Lajos*, ki most Romában tartózkodik, eladta ezt az uradalmat *Torlonia* nevű Római pénzváltónak: *Hortensia* ellenben nem akarja a' vásárlót bebótsátani a' jószágba.

A' követek' Kamarája eleibe egy jóvállást terjesztett annak *Bonald* nevű tagja, melly által azt akarja meghatározatni, hogy a' polgári törvényes könyvből töröltessék ki az a' tzikkely, melly a' házásoknak egymástól való tökéletes elválásokat megengedi, 's ismét állittassék vissza az a' törvény, melly szerént tsak az asztaltol és ágytól való elválás engedtetik-meg.

Nagy Britannia.

A *Londoni* újságokban több rendbéli tudósítások jöttek-ki a *Bonaparte Napoleon* tengeri útozásáról 's *Sz. Ilona* szigetére való megérkezéséről, mellyek között ezek a' nevezetesebbek: —

„Megérkezven a' *Northumberland* az öbölbe, egy hosszú néző tsőt vett *Bonaparte* a' kezébe, és két óráig megszűnés nélkül nézett széllyel a' környékre. Azt vették a' körülte lévőek eszekbe, hogy ezen nézelődésközben felindult magában. Utózása közben néhányszor mondotta, hogy inkább akar az *Anglus* törvények alatt élni, mint más valamely országé alatt, a' hol tsak égygyetlenegy főnek akarátja teszi a' törvényeket. — A' hajón ugyan kevés mozgást tett *Bonaparte*, de azért még is nagy appetitussal evett mindenkor. Az ágyban gyakorta fölöstökömözött. Dél felé kávézott vagy tsokolatézott, 's arra néhány pohár *Bordeaux* béli bort ivott. Néhány órát minden nap' irással töltött el. —

„Egy versben a' *Waterlooi* ütközetről lévén szó, valaki azt kérdezte tőlle, hogy igaz légyen-é az, a' mit beszélnek, hogy mikor a' *Bülow* vezérlése alatt lévő *Prussus* sereg a' *Frantzia* armádanak a' hátára ütött, ő (*Bonaparte*) valósággal azt gondolta légyen, hogy ez a' *Prussus* sereg a' *Marschal Grouchy*' armádája lett volna? — Ő azt jól tudta, ekképpen felelt *Bonaparte*, hogy ez egy *Prussus* sereg és nem a' *Grouchy*' serege volna, hanem úgyitelt, hogy *Grouchy* mindenütt nyomba követi ezt a' *Prussus* armadát 's ennek figyelmességét egészszen magára vonván dolgot ad néki, míg ő maga az alatt az *Anglus* armadát megverhette volna. Azt is mondotta, hogy a' győzedelem sokáig az ő részén volt, 's ő végezetre is megnyerte volna a' tsatát, tsak arra módja lehetett volna, hogy magát seregeinek mindenütt megmúthassa. Végezetre az *Anglusok* állhatatosságához 's az ő nagy tüzességekhez, mel-

lyel az utolsó öszszetsapáskor is a' viaskodásnak helyére elő állottak, 's a' melly a' *Frantzia* armadát megrettentette, még ez a' kiáltás is hozzájárulván, hogy: *Sauve qui peut! Vive le Roi!* 's az ijedséget még nagyobbá téven, így történt utóljára, hogy a' futás, az egész *Frantzia* armadánál közönségessé lett. —

„Az *Ex - Császári* utazó hajós-sereg *Sept. 23-dik* napján evezett által az úgy nevezett *Lineán* (az *Egyenlítő* alatt). Tudva van, hogy mikor olyan személyek találtnak valamely hajón, a' kik még soha nem mentek által ezen a' *Lineán*, ezek a' hajós legényeknek, kiknek képeket ekkor egy öreg *Neptunus*nak öltözött hajóslegény viseli, bizonyos önként való adót szoktak fizetni, vagy ha ezt tselekedni nem akarják, jól meg öntözik őket a' hajóslegények. Ezt az adót *Bonaparte* is megfizette most; 100 *Napoleon-aranyot* ajándékozott a' hajóslegényeknek. A' hozzátartozók közzül is mindenik adott, még a' gyermek is, égyegy duplás *Napoleon-aranyot*. —

Ezekkel a' hírekkel *Redpole* nevű hajó érkezett-meg a' *Szent Ilona* kikötőhelyéből *Angliába*. Azt mondják, hogy *Bonaparte* egy levelet sem küldött ezen alkalmatossággal *Európába* senkinek, sőt kísérei közzül sem akarta égynek is megengedni, hogy valakinek levelet küldjenek.

Mikor a' szigetre kiszállott *Bonaparte*, a' vállain arany bojtos, 's arannyal kivarrott zöld kaput volt rajta, fehér lajblival, hasonló nadrággal, strimpflivel, és három szegű kalappal.

Német Ország.

Ezen városnak és várnak az *Austriaiak* által való elfoglaltatása (igy írta *Landau* *bol Dec. 11-dik* napján), ma véghez mene. Déli 1 órakor szállottak-bé ide a' *Colloredó* gyalog *Regementjének* két *Batalionjai* 's a'

Császár Huszároknak két Svadronaj, szép tábori muzsikával. Az ide való lakosok jól meg vannak elégedve ezekkel a' derék katonákkal. Még ezen a' héten el kezdenek itt egy hivatal szerént való 's egy más újságot, a' melly hetenként fog kijöni, oly formában, mint ennekelötte 20 esztendőkkel.

Ma (ezeket 12-dikben írják ugyan onét) ilyen hirdetést adtak ki: —“

„Minekutánna a' Frantzia Korona a' Nov. 20-dikán aláíratott Alkú által az Alsó Rénusi departamentnek a' *Lauter*' bal partjáiig terjedő részéről *Landauval* egyetemben lemondott, 's ugyan ez, a' Szövetséges Hatalmasságoknak egy különös egygyezése által egész tulajdonos és Fejedelmi jussal ő Felségének Austria' Császárijának adatott volna, *Károly* ő Császári Fő Hertzegsége a' *Moguntzai* Fő Kommandirozó, egy Császári Felséges meghatalmaztatásnak ereje szerént, ezen tartománynak *Landauval* egygyütt való polgári elfoglalását 's kormányozását, az alólirra bizni méltóztott. Ezen kirendeltetés szerént tehát az alólirt ezt a' tartományt *Landauval* egyetemben, minden tulajdonosi és Fejedelmi jusaival egyetemben, ő Felségének az Austriai Császárnak 's a' Felséges Fő Hertzegi Háznak számára már most formászerént elfoglalja. Midőn ez által a' Frantzia tisztii karoknak ezen tartományba és várban minden hivatalos befolyások megszűnik, az ország' törvényei azonközben még most megtartatnak, 's a' Státusnak világi és papi szolgálai a' magok hivataljokban megerősítetnek, 's az új adminisztrációra meg kívántató intézetek ki fognak különös rendelkezések által hirdettetni. Ezen tartománynak és várnak lakosai tehát ennekutánna ő Felségét az Austriai Császárt köteleztetnek a' magok törvényes Fejedelmeknek esmérni, 's ő Felsége eránt, kinek felséges célzásai egyedül csak az ő személyeknek, tulajdonnyoknak 's vallásoknak oltalmaztatását 's általjában az ő egész boldogitta-

tásukat tárgyazzák, hűséggel és engedelmességgel viseltetnenek. —“

„Droszdick Wilhelmus, Cs. K. Udvari Tanácsos 's a' *Lauter*' bal partja felel levő Austriai vidékeknek Közöséges Biztosa,

A' *Hamburgi* újságok erössítik, hogy a' *Hannoverai* Királyságban néhány megkülönböztetett emberekre, kik a' Státust illető bünbe elegyítették magokat, ítélet mondattatott. A' Koronának egy *Vasallusa Hildeheimba* örökös fogságra küldettett, azért, hogy *Hannovera* ellen fegyvert viselt; egy Kapitány és egy Prokurátor, azért, hogy akkor, mikor *Hannovera* az ellenségnek birtokában volt, spionkodásba avatták magokat, az egygyik 10, a' másik 6 esztendőre, fenyítő házbéli munkára küldettettek.

B e l g i u m.

A' Király a' Közöséges Rendeket Dec. 12-dik napján összehivattatván, követséget küldött hozzájuk, melly által az Orániai Princznek *Anna Paulowna* Orosz Császári Nagy Hertzegaszszonnyal a' Császár' testvér hugával lejendő összeházasodását tudokra adatta, 's egyszersmind egy jóvallást terjesztetett eleikbe, az eránt, hogy ezt a' Constitúciónak 13-dik tikkelye szerént házasságot a' vizsgálják meg, 's egy törvény által es erős síttek meg. Voksolás alá kerülvén a' Király' jóvallása, ezt a' Rendek közöséges helybehagyással megerössítettek.

Spanyol Ország.

A' *Londoni* újságokban kijött *Spanyol* tudósítárok szerént, ezen országban ismét kimondatott néhány Liberálisokra az ítélet. Az a' *Ruiz Padron* nevű pap, ki a' *Cortesek* gyűlésében egy beszédet tartván az inquisitciónak eltörölését jóvasolta volt, egész életében tartó fogságra ítéltetett. *Martinez de la Rosa*, hasonlóképpen a' *Cortesek* gyűlé-

sének tagja, tiz esztendeig tartó fenyítő házbéli munkára vitettetett.

A' Spanyol Amerikából érkezett újabb hírek semmi kedvező környülfállásról nem beszéltenek. *Carthagena*, melyről egy időtől fogva annyiszor írták, hogy a' Moriló seregei által elfoglaltatott volna, még Nov. 27-dikén az *Independencek* kezében vala, kik a' magok sántzaik között tartózkodtak.

A' *Bucnos Ayresi* independens Ország-lószerk némely változásokat tetta' maga Constitúciójában; az inquisitziót, a' tortúrát, a' Spanyol nemességet, és a' rabszolgaságot eltöröltie, 's meghatározta, hogy ha arra a' földre valamely rabszolga belépik, azonnal szabad ember legyen.

Utolsó Elegyes legyzések.

Az *Abbaniai*, *Livadiai*, és *Morcai* partok mellett találtató hét nevezetesebb szigetektől formáltatott 's az Anglusok' uralmazása alá adott *Jóniai* új független Státusok' földjének egész kiterjedését 46 négy szeg mértföldre, 's a' lakosok' számát 200,000-re teszik. Ezen szigeteket a' 14-dik századnak végétől fogva 1797-tig, Oktob. 17-dik napjáig, tudni illik a' Campo-formiói kérésnek megkészléséig, Velenceze birta. Az 1799-dik esztendőben elvették őket az Oroszok és Törökök a' Frantziáktól, 's független Státust tsináltak belőlök, *Jóniai hét szigetek Respublikája* nevezete alatt: de nem soká ismét vissza kapták őket a' Frantziák 's egész a' Bonaparte megbukásáig birták. —

Nápolyból ezeket írják: — Azoknak a' személyeknek, a' kik *Murattal* a' Nápolyi partokra kiszállottak, 's itt elfogattatnak vala, megkegyelmezett a' Király, 's kettőn kívül, a' kik Frantziák, minnyájokat hazájokba küldötte *Corsika* szigetére;

oly intéssel, hogy többé magokat a' Nápolyi földön nagy büntetés alatt mutatni ne mérészeljék.

„A' *Múrat* hünös tselekedete 's megbüntettetése felől, így szoll a' Nápolyi legújabb újságlevél, már mind tudósítatva vannak az *Európai Udvarok*, es minnyájok kinyilatkoztatták Király ő Felségének ezen tekintetben bizonyított bölts magaviseletét. Ha a' *Mural* életének a' közönséges tsendesség' veszedelmeztetése nélkül kedvezni lehetett volna, nem lehet kétségbe hozni: hogy a' Király kegyelmes lett volna ő eranta inkább, mint igasságos. De fel kellett áldoztatni égynek, azért, hogy milliók megtartathassanak.“

Clauzel névű Frantzia Generál-Lajtnántrol, ki az utóbbi lármák' alkalmatosságával *Bordeaux* városában 's azontúl a' *Pyrenéumi* vidékeken a' *Bonaparte* ügyét nagyon hűségesen védelmezte vala, 's ezért a' Királynak Jul. 24-dikén költ rendelésében ő is megneveztetett, azt írták vala a' Párisi levelek, hogy a' *Feron* névű utzában a' 149 szám alatt lévő házban megtaláltatott 's elfogattatott volna. Most azt írja a' *Gazette de France*, hogy ez nem volt igaz, 's minthogy a' nevezett számú ház is már régen lerontatván, nintsen többé, tehát valami tréfás ember tsak meg akarta jádzottatni az újságírókat, mikor *Clauzel*ről ezen tikkelyt a' kibirdetés végett hozzájuk küldötte.

Nis mesben úgy látszik, hogy a' tudva lévő rút lármásások eltsendesettek vagy megfojtódtak; hanem, mint ugyantsak a' Nis mes i újság erőssíti, már most *Baunagében* tsabitották-el néhány lázszatók a' népet, de a' kik már megfogattatnak, 's itélőszék' kezébe adattattak.

Decemb. 27-dik napján adtak 100 Forint Huzzas pénzért 368 1/4 forintot Váltotzedulában.